

Letno poročilo
trorazredne ljudske šole

v

Mengeši

koncem šolskega leta

1887/8.

Založila šola Mengeška.

Y Ljubljani. Tiskal J. R. Milic.

it. muzikalij župn. crk. Sv. Jakob - Ljublj. (iz zvezka Lück III, "Karlin")

Na razvalinah Mengeškega gradú.

Popotnik, ki gre iz Trzina proti Kamniku, začuden ogleduje kos starega zidovja, ki molí raz zelenega griča nad Mengeškim trgom proti nebu, kakor podrtina starega gradú. To zidovje sicer ni ostanek gradú, ampak stara kapela je, kateri zdaj pravijo Ogrinovo znamenje; pač pa se je nekdaj precej za to kapelo dvígal stari Mengeški grad, v katerem so stanovali ponosni Mengeški plemiči. Spomin na davno pretekle čase, še bolj pa krasni razgled, ki se vživa s tega holma, vabi ne-le tujce, ampak tudi domačine, da radi prihajajo k „razvalini“. Vsem prijaznim obiskovalcem tega kraja naj podam v nastopnih vrsticah nekoliko črtic, posnetih iz obširnega in z viri podprtega sostavka, katerega spisujem o zgodovini Mengeškega gradú. Vspnimo se tedaj na ta lepi, dobrih 100 m visoki grič!

Za grajskim vrtom nas privéde steza v kot pod griček. Tu stojimo na starem Rimskem pokopališči. Pričajo nam to mnoge Rimske starine, ki so se izkopale na tem mestu, kakor: roč meča iz kovine, prsteni vrči, napolnjeni s pepelom (pogani so namreč prva tri stoletja po Kr. mrličé še sežigali in pepel shranjevali v posodah), grobne leščerbe iz gline, bakreni Rimski novci, med njimi novc cesarja Antonina Pija (138—161 po Kr.) itd. Nekaj takih rečij so izkopali še pred malo leti, ko so odpeljali mnogo prsti s tega kraja za razširjenje farnega pokopališča. Mnogo več so pa našli l. 1834., po vélikem pogorišči v Mengšu. Odprli so z opeko obokan grob in notri dobili velik pepelnjak (Urne) iz črne gline, nad 1 črevelj visok, ter v njem še pepel in koščice; mal lonec, v kakeršnega so pogani pokladali mrličem v grob mazil ali pa jedil, in 1 solzno steklo. Te tri reči hrani sedaj muzej Rudolfinum v Ljubljani. Še danes, ako tu nekoliko prebrskaš zemljo, nabereš lahko mnogo ostankov od vrčev, kostij, oglja, opeke in celo stare žlindre. Dobivajo se od tega seveda le pesamezni kosci, ker so vže premnogokrat od tod odvažali zemljo in so deževni nalivi z griča naplavljali novo ter delali cele usade. Ni pa dvomiti, da so Rimski naseljenci, ki so pred več kakor 18 sto leti prebivali na mestu sedanjega Mengša, pokopavali svoje rajne v tem zatišji. Zgodovinar Megiser nam celo naznanja čas,

kdaj da so Rimci prišli v naše kraje, trdèč, da so stari Mačntini ali Mengšani*), ki so todi okrog stanovali, udali se Rimskemu cesarju Avgustu, ko je pridrl nad-nje s svojo vojskó. Zelò verjetno je, da je stara Rimska cesta, ki je šla iz Aemone (Ljubljane) v Celejo (Celje), držala memo Mengša, in da je prav tukaj, ali pa bolj gori na Drnovem, kjer so že izkopali nekaj spomenikov, bila Rimska postaja (Mutatio ad Quartodecimum), kakor meni Hitzinger.

A ne mudimo se dalje pri tej preiskavi. Stopimo naglo po stezi ob rebru na holm, katerega je pred kratkim njega lastnik vsega obsadil z mecesni in smrečicami. Kmaló smo na vrhu pri „razvalini“. Odpre se nam v resnici veličasten razgled. V polukrogu obdaja holm beli Mengeški trg. Na severu se začinja z idiličnim Ravb-rjevim gradom (zdaj g. Mihaela Staréta); trdo pod holmom zopet lep grad (g. Antona Staréta), in malo više pivovarna sè svojim dimnikom na južni strani pa možato stoji skoraj 9 m široki zvonik poleg mogočne Mengeške farne cerkve. Okrog trga se razprostira lepa ravnina, pregrnjena z zelenimi travniki in rodovitnim poljem. Bila je vsa ta ravnina nekdanj neizmeren prod, čigar zgornji del, na Drnovem, je bil še v začetku tega stoletja obraščen sè samim trnjem in posut s kamenjem. Še sedaj ves ta prod pokriva le tenka plast prsti. Neizmerna je morala biti moč vode, ki je prihrula s Kamniških planin in nanesa toliko groblja. V duhu gledamo oni samostan, ležeč med Mengšem in Holmcem, o katerem trdi Valvasor, da ga je porušila voda iz jezera, ki se je bilo odprlo nad Kamnikom pri Nevljah in priplavilo vso Mengeško planjavo. Res lahko so cerkvi, katero so potem zidali na sredi te planjave, dali ime v Grobljah. Uteči se je moralo nekaj Pešate tukaj doli skozi Mengeš, da se je vse to zopet zravnalo. Pa oko nam hití naprej po okolici. Kakor bela jagunjeta, ležeča na trati, tako nam migljajo mične cerkvice z zelene ravnine in sosednih hribov. Vidi se od tu nad 40 cerkvá. Poskusimo jih naštetí nekoliko po vrsti. Loka, Trzin, Bezovik, Št. Pavel, Pešata, Goričica, Groblje, Janče, Sv. Trojica, Dob, Krtina, Škocijan, Prapreče, Sv. Gora, Sv. Mohor, Sv. Valentin, Gradišče, Brdo, Radomlje, Rova, Holmec, Vranja peč, Volčji potok, Šmarica, Kamnik sè svojimi cerkvami, Sv. Primož, Podgorje, Tujnice, Križ, Viženče, Sv. Urh, Komenda, Mosta, Sp. Zalog, Lahovče, Preddvor, Cerklje itd. Za njimi stojé obraščene gore in proti severu kipé v nebo visoke ledene planine. Tu so: Rašica, Krim, Mokrica, Čremšeniške, Kamniške in Kriške planine, Ostrica, Brana, Grintovec, Kočna, Storžič. Da, krasna slika! Dobro mesto so izbrali Mengeški plemiči, ko so si izvolili ta kraj v svoje stanovališče. Branili so se lahko pred sovražnikom in gospodovali so nad obširno Mengeško planjavo.

*) Megiser menda hoče reči, da prihaja ime Mengeš (Mannsбург) od besede Mačns. A razlaganje starih krajnih imen je prekočljiva stvar. Tako malo mu moremo za trdno verjeti, kakor onemu, ki bi Mengeš razlagal od staro-nemškega lastnega imena Meingos, češ, da je nemški plemič s tem imenom sezidal grad „Meingosburg“, ali onemu, ki bi krčil besedo Mengeš iz Michael-angelus (ki je farni patron). Gotovo je le to, da je slovenska oblika Mengeš bolj prvotna, kakor nemška Manns(бург), ker je poslednja nastala še-le v 16. stoletju.

Razvalina, ob kateri stojimo, je svetišče nekdanje kapele sv. Lovrenca, ki je bila tudi od zunaj poslikana in na konci raztegnjena tako, da je tudi od zadej imela podobo znamenja. Spredej se je pa tega zidovja držala prej ko ne lesena lopa. Ta kapela je bila gotovo pravi kinč Mengšu in nič bi ne bilo napačnega, ko bi se prenovila, da bi zopet mučenik sv. Lovrenc gledal doli na Mengeš, namesto sence črnega možica. Izpolnili bi tako Mengšani neko staro obljubo, o kateri govori spodaj stoječo pismo. To kapelo je dal podreti okrog l. 1586. Mengeški graščak Nikolaj Bonhomo. Ljubljanski škof Tomaž Hren je znabiti sumil, da so kapelo podrl novoverci ali luterani. Zato je prišel kot reformacijski komisar stvar preiskovat. 27. jan. l. 1601. je škof Hren sam sè smodnikom razdejál luteransko sinagogo na Križu, drugi dan (28. jan.) je pa prišel v Mengeš zarad cerkve sv. Lovrenca na ogled. Škof je tačas o tem takó-le sporočil vojvodi v Gradec: „Brata Matija in Ahac Navžit, stari Matija Rajavec, nek star mož Luka Trdina in Matija Dvornik, dalje zidarja Gregor Strahon in Štefan Koritnik so mi naznanili, da sta zadnja dva moža pred 15. leti podrli cerkev. V altarju, ki je stal v obokanem koku, sta še našla svetinje. Cerkev se je imenovala sv. Lovrenca, in v njej je bila poprej še vedno maša na dan patrona te cerkve. Bila je cerkev nekako te velikosti, kakor (tadanja) sv. Krištofa v Ljubljani in zidana na prijetni pečini ravno pod gradom. Za časa Bonhoma se je streha snela, a zid je še trden, da bi se bila lahko napravila druga streha. Srenja bi bila to rada videla, in je obljubila, da bo vse mogoče storila. Ali, ostala je vendar razvalina“. To pismo je v izvorniku shranjeno v škofiji. Razvaline pa do danes ni toliko spremenil časa zob, kolikor iskalci zaklada, ki so jo podkopali.

Blizo te razvaline, na vrhu družega griča proti severozapadu, je stal na mali ravnici stari Mengeški grad. Pokojni graščak Mihael Starè je dal svet zravnati, da je napravil senožet. Nad starim zidovjem, ki se še lahko izkoplje iz zemlje, in ki kaže okvir nekdanjega gradu, danes bujno poganja trava z grmičjem. Grad je bil zidan na štiri vogle, a ni bil zelo velik. Ljudje pripovedujejo, da je pod gradom proti severu stal celo samostan in večkrat iščejo zasuti vodnjak, iz katerega bi vzdignili grajske zaklade. A, zaman!

Sezidan je bil Mengeški grad v davno minulih časih. Prišteva se najstarejšim v deželi. Kdo in kdaj ga je postavil, nam ni znano. Bil je brž ko ne kak plemič še za časa Frankov, tedaj pred dobrimi 1000 leti. Pridejal si je naslov: „gospod Mengeškega gradú“ (Herr von Maingosburg). Vender v resnici ti plemenitniki niso bili neodvisni gospodje, temveč so dobivali graščino le nekako v najem, ali fevd, od cesarjev, od koroških vojvod in od oglejskih patrijarhov. Ti so bili njega pravi lastniki. Le z njih privoljenjem in z ozirom na njih pravice so smeli fevdniki grad prodati. Cesarji so ga darovali oglejskim patrijarhom. Že l. 1028 so postali patrijarhi deželni knezi nad svojim cerkvenim posestvom, in ko jim je bila 11. jun. 1077 in 12. maja 1093 podeljena kranjska marka, so postali lastniki mnogih gradov in dolgo časa so se imenovali mejni grofi kranjske. Obiskovali so večkrat svoje gradove. 12. sept.

l. 1250 je prišel patrijarh Bertold na Mengeški grad in je tu izdal listino, s katero je uredil trébežno, lovsko in vóдно pravico gornjegrajskega samostana. Še isto leto v septembru je pa sklenil bojno zvezo z Ulrikom vojvodo koroškim, ki je tudi prišel k njemu v Mengeš, ter je obljubil Ulrikovi soprogi Neži, da jej odstopi vse pravice do Mengeškega in Višnjegorskega gradu, ako se jenja lastiti Verneškega, Lihtenberškega in Mirniškega gradú, in ako bo Ulrik postal patrijarhov vazal v vojski sploh, najprej pa zoper grofa goriškega. Tako je Mengeški grad prišel v last koroškim vojvodam. Ulrik je stal zopet leta 1256 v Mengšu pod gradom, kjer je izdal listino, zadevajočo Vetrinjski samostan. Toda slab vazal patrijarhom je bil Ulrik, ker ga je vže 22. jun. l. 1258 na pritožbo patrijarha Gregorija papež izobčil zaradi krivične prisvoje patrijarških posestev. Pri razglašenju te papeževe bule je bil nazoč tudi Mengeški župnik Peregrin. Ulrik je na to 30. nov. l. 1261 vrnil patrijarhu vgrabljena posestva in pri tej priliki je bil za pričó Ortolf Mengeški, Ulrikov ministerialec.

Razni posestniki so se potem jeli vrstiti na Mengeškem gradu, a bili so, vsaj prvi, dokler so patrijarhi imeli še kaj svetne moči, vsi le fevdniki oglejski ali pa koroškega vojvode. Hertlin pl. Gallenberg, sorodnik Mengšanom, ga je dobil l. 1322 od vojvode Henrika. Vender ta last ni bila nič kaj stalna zaradi vednega pričkanja med vojvodo in patrijarhom. L. 1335 je vdova Jera, druga soproga Friderika, imenovanega Steinerja pl. Mengeškega (prva je bila Sibila pl. Seenuss l. 1319) s svojima sinovoma Otonom in Filipom prodala Haertleinu Mengeškemu in njegovemu bratu Hainzleinu del Mengeške graščine s hribom in okrožnim zidom in vsem drugim, kar je šlo k temu posestvu, za 27 mark Oglejskih vinarjev. Herman Mengeški je pa že 20. jan. 1332 od koroškega vojvode Henrika zá-se in za svoje dediče v fevd dobil Loški dvor v Ihanski fari, katerega je prej imela lhajda iz Ihana. Od tega časa je bil gradič na Loki sklenjen z Mengeškim posestvom. Kmaló potem so pa dobili Mengeški grad v last gospodje s Pek (Herren von Pekach). L. 1368 je umrl Ivan s Pek, poslednji tega rodu, sè svojo soprogo, roj. grofnjo Montfort, in njegova sestra Elizabeta je poleg drugih gradov zapustila avstrijskim vojvodam tudi Mengeški grad. Tako je prišel Mengeš v last deželnemu knezu. Od l. 1478 do l. 1495 nahajamo Andreja Gallenberga kot gospodarja na tem gradu. Mnogo let so ga potem imeli Hohenwarti, lastniki na Kolovcu, in nato je prišel v 16. stoletju v roke Lambergom, ki so bili ob ednem posestniki Črnelske in Brdske graščine. Ob tem času se je stari grad zapustil in je razpadel, posestvo se je pa razdelilo, tako da Lambergi vže niso bili več gospodarji vsega grajskege posestva. Narodna pravljica nam opisuje žalostni konec Mengeškega gradú. Pridrli so v Mengeš krvoločni Turki. Grajska hči je sama doma na gradu. Ker se ne more drugače rešiti pohotnih Turčinov, gre v klet, kjer leži mnogo smodnika in ga zažgè. Vsi zletè v zrak z gradom vred in tako pogine mnogo Turkov.

Proti koncu 16. stoletja (l. 1585), je to posestvo prišlo v last Nikolaju Bonhomu, kranjskemu vicedomu in posestniku graščine v Volčjem potoku, ker je bil vzel v zakon Petronelo, roj. Pirs, s Črnelega. Ta je bila starejša imena in rodú Mengeških dedičev. Nikolaj Bonhomo je okrog l. 1600 ostavil svojemu

sinu Ivanu grajska posestva, katera je od tega dobil Daniel ter za njim Leopold pl. Raumschüssel. Ta je v letih 1625 — 1630 pod starim gradom spodaj ob Pešati sezidal nov grad, ki še sedaj stoji. V poslopje pod hribom je postavil kapelo Matere božje. Po Leopoldovi smrti se je udovala Maksimila Raumschüssel omožila in vzela obristlieutenanta Cordona in po njega smrti pa Franca Ignacija Seyfrida. Od poslednjega prišel je grad v last baronu Ivanu Antonu pl. Löwenbergu, ki je tudi stanoval l. 1685. Naglo so se potem vrstili drugi lastniki. Od Wolwiz-eva ga je l. 1758 kupil Josip Ksaver pl. Lichtenthurn, dalje l. 1762 Josip Ernst pl. Scharlich, l. 1764 Alojz Adolf grof pl. Turjaški, ki je l. 1771 vzel v zakon baroneso Franciško Jožefo pl. Apfalterrn, l. 1764 Ivan Bapt. Zittenek, ki je umrl v tem gradu 23. jan. 1791, star 68 let, in pokopan bil v Mengšu. Zapustil je za ustanovljene sv. maše 4250 gl. Pripoveduje se o njem, da so ga po smrti večkrat videli jahati na belem konju od gradu do cerkve. L. 1792 je kupil grad od udove Marije Rozalije pl. Zittenek Ivan Anton pl. Blažič, l. 1793 Marija Ana bar. pl. Apfalterrn, l. 1802 Franc Ksaver baron pl. Elsner, l. 1811 Bernhard pl. Gasperini, in 30. marca 1837 znameniti ekonom Mihael Starè. Ta čislani in krščanski mož je l. 1840 grad popolnoma prestrojil in ga po smrti l. 1872 ostavil sinu Antonu, sedanjemu lastniku.

Drugi grad v Mengšu, kateremu zdaj pravijo Ravbarjevi ali Zgornji grad, je zapustil Mihael Starè svojemu sinu Mihaelu. Ta grad je l. 1567. zidal Jurij pl. Haller, ki je ondi bival sè svojo soprogo Marto. Prej so pa imeli to posestvo, imenovano „Hof Mannsburg“, Lambergi in Hohenwarta, bivajoči na starem gradu. L. 1588 ga je kupil Ivan Jakob pl. Sigersdorf, varuh dedičev Hermana pl. Hohenwarta. Po njegovi smrti ga je dobil l. 1614 Kozma pl. Hohenwarta, čigar žena je bila Ana pl. Raumschüssel, njen sin pa Jurij Seyfrid. Baron Ferdinand Ignacij pl. Haller je vzel v zakon Marijo Rozalijo, hčer Jurija Seyfrida pl. Hohenwarta, in je tako priženil ta grad okrog l. 1680. Naslednji lastniki so mu bili: Ivan Ferdinand b. Haller pl. Hallerstein sè soprogo Marijo Elizabeto Suzano, roj. Erberg, v začetku 18. veka, Franc Adam pl. Hallerstein, čigar prva soproga je bila Ivana Kristina pl. Mordax, roj. bar. Jurič, po kateri je podedoval grad Rako, druga pa Antonija Schweiger pl. Lerchenfeldska; Josip baron pl. Janežič; Josip baron pl. Rauber, ki je umrl v tem gradu 2. febr. 1797, star 62 let; Ludovik baron pl. Rauber, in Anton Rudež. Od Rudeža ga je kupil Mihael Starè 2. dec. 1839. Sedanji lastnik Mihael je grad in njegovo okolico okusno olupšal.

Ozrmo se še enkrat na stare Mengeške plemiče. Mnogo njihovih imen nam je znanih iz listin. Če tudi niso vsi prebivali na starem gradu, naj se jim vender po tej zabeležki postavi mal spomenik s tem, da nekoliko povemo, kdaj so živeli in kaj so bili.

Ditrih ali Teodorik Mengeški (okrog l. 1154 in 1166). Volfohold (1166). Vilhelm (2. jul. 1177) in njegov brat Magens (2. jul. 1177, l. 1200 in 1215), ki je bil v spremstvu koroškega vojvode Bernarda in vazal Henrika IV., mejnega grofa isterskega. Ortolf s soprogo Lizo (l. 1260, 1. nov. 1260 nazoč

pri ustanovitvi Bistriškega samostana, 30. nov. 1261, 16. nov. 1268, 6. avg. 1269, 15. maja 1273 in 14. jul. 1275). Hartnid ali Hartvik (l. 1292, 9. okt. 1300, 21. maja 1304 imenovan sè svojo ženo Jero, 13. dec. 1304 in l. 1307). Ko se je avstrijski vojvoda Friderik bojeval z Ludovikom bavarskim, je več kranjskih plemičev stopilo v vojsko solnograjskega škofa, stoječčega na strani Avstrijcev, Izvoljeni so bili potem ti plemenitniki na delopust sv. Mihaela l. 1322 v viteze. Med njimi je tudi Hartnid Mengeški. Imel je v svojem grbu podobo raka. Ortel, Ortolf ali Ortlin, sin Ortolfov (14. jan. 1300, 9. okt. 1300, 12. marca 1303, 4. avg. 1303, 20. marca 1304, 22. marca 1304. l. 1307, 21. dec. 1309, l. 1314). O njem se pové, da je bil stotnik, in da je oropal posestvo Frizinškega škofa v Prašah pri Mavčičah. Njegov brat je bil Visent (l. 1307). Hertel, Hertlein ali Hertlin, sin Ortolfov, (na kresni dan l. 1321, l. 1332, l. 1335 in l. marca l. 1338). Njegova brata sta bila: Henrik (l. 1321, 5. nov. 1336 in l. 1337), ki je bil kuhar goriškega grofa in v Vidmu zaprt zarad nagajanja patrijarhom, in Haintzlein (l. 1335, 21. apr. 1337 in 24. okt. 1342), Hertnid (l. marca 1338). Giselbrecht 17. jun. 1325, 6. jan. 1332, l. 1339 in l. 1354 (?) s sestro Katarino) in njegov brat Herman (6. in 20. jan. 1332) posestnik gradiča na Loki. Friderik (17. jun. 1325). Chuontz (l. 1359). Frizl, čigar brata sta bila Konrad in Vilhelm, njih stric pa Nikolaj Galenberski, proda l. 1378 grad Jamo (Lueg) in več zemljišč v Hrenoviški fari vojvodama Albertu in Leopoldu. Friderik (l. 1378, 1389, 1402, 1405, 1408) in njegov brat Ivan (l. 1402). Nikolaj sè soprogo Karolino (l. 1377, 1378, 1388, 1390, 11 nov. 1399, l. 1402, 1405, 1408, 1417, 1427, in 27. avg. 1437, ko je prodal hiši nemških vitezov v Ljubljani 6 zemljišč, namreč: 2 v Stobu, 1 v Grobljah, 1 v Loki, 1 pod Holmcem, 1 v Jarišah). Volbenk (l. 1455) je poslednji Mengeški plemič, katerega smo našli zapisanega v starih pismih. Rod Mengeških plemenitnikov je izmrl v moškem kolenu v začetku 16. stoletja.

Da, na svetu vse mine — „Es zerget alles“ — je dal zapisati na Zgornji grad v Mengšu graščak Jurij Haller.

A. Koblar.

Iz šolske kronike.

Šolsko leto 1887/8. pričelo se je dné 16. septembra s sveto mašo.

Imendan presvetlega cesarja, dné 4. oktobra, in isti presvetle cesarice dné 19. novembra praznovala je šolska mladina z udeležitvijo pri sv. maši in imela ta dneva prosto.

V praznik sv. Alojzija dné 21. junija in na dan sv. Cirila in Metoda 5. julija bila je šolska mladina pri sv. maši.

V seji c. kr. okrajnega šolskega sveta dné 15. decembra bil je tukajšni graščak gosp. Mihael Starè krajnim šolskim nadzornikom v novo izvoljen.

Učiteljstvo zborovalo je med letom osemkrat.

C. kr. okrajni šolski nadzornik g. Andrej Žumer nadzoroval je tukajšno šolo dné 30. marca in 10. julija; krajni šolski nadzornik gosp. Mihael Starè pa 11. julija.

Verouk nadzoroval je častiti gosp. dekan J. Oblak dné 11. junija.

Ranjca Marija Jalen, rojena na Dobenem, posestnica v Ljubljani, volila je ubogim otrokom tukajšne šole 42 gld., za katero svoto je kraj. šol. sveta predsednik gosp. Anton Skok nakupil ubogim otrokom potrebnih šolskih knjig.

Šolski pouk moral je radi osepnične bolezni med letom dvakrat prenehati; prvokrat od 18. januarja do 19. februarja; v drugo z dném 25. aprila do 11. junija.

Dné 11. junija je gospod dr. Samec, zdravnik v Kamniku, stavil vsem šolskim dečkom, dné 18. junija pa vsem šolskim deklicam, kozé.

V tem letu so šolski otroci prejeli štirikrat zakrament sv. pokore in sv. Rešnjega Telesa.

Opomniti je še, da je dné 29. julija p. l. tukajšni krajni šolski svèt v navzočnosti šolske komisije jednoglasno sklenil zidati novo šolsko poslopje, za katero potroški naj bi se pokrili s šolskim nakladom v šestletnih obrokih. Šola ima biti dozidana do leta 1893. Na podlagi tega sklepa prepustilo je cerkveno predstojništvo začasno v starem šolskem poslopji, oziroma mežnariji, sobo za III. razred.

Ustanove, katerih obresti je užival nekdanji podučitelj, in kojih prvotna glavnica znaša 1792 gld. 50 kr., narastle so z obresti vred uže blizo na 3000 gld. Ker ta denar že več let mrtev leži, II. in III. učitelj pa za stanovanje ne dobivata nikakoršne stanarine, vložil je kraj. šol. svèt dné 25. marca t. l. njuno prošnjo na višjo oblast, da se jima iz tekočih ustanovinskih obresti in glavnice, dovoli primerna podpora za stanarino.

Tukajšna šola dobila je tekom leta več znamenitih učil, šolske uprave in šolskih knjig. Učila nakupil je krajni šolski svèt, šolsko opravo, h katerej je prištevati v prvi vrsti veliko in lepo podobo Matere božje v zlatem okviru, kakor tudi več knjig za šolsko knjižnico podaril je obče znani prijatelj in dobrotnik tukajšne šole, častiti gospod katehet Ant. Koblar.

Šolsko leto se je sklenilo v nedeljo dné 29. julija s slovesno sv. mašo ob 10. uri; pri zjutrajšni sv. maši pa so prejeli otroci prvo sv. obhajilo.

Ker je ta dan slavila šolska mladina, učiteljstvo, krajni šolski svèt in Mengeška občina štiridesetletnico vladanja Njih Veličanstva presvetlega cesarja Franca Josipa I., podali so se ob 3. uri popoldan otroci z zastavo v spremstvu Mengeške godbe na javni prostor k cesarski lipi, vsajenej v spomin srebrne poroke Nju Veličanstev presvitlega cesarja in cesarice, leta 1879; kjer so se vršile razne deklamacije in petje. Temu je sledilo obdarovanje odličnejših šolarjev s primernimi kujigami, k sklepu se je tudi vsa šolska mladina dostojno pogostila.

Pregled za šolo ugodnih in šolo obiskujočih otrok.

K r a j	Godni		Obiskajoči		Drugod obiskajoči		Oproščeni		Nesposobni		Opomba
	deček	deklic	deček	deklic	deček	deklic	deček	deklic	deček	deklic	
Vel. Mengeš . . .	63	36	54	34	6	2	2	—	1	—	Razun prvih treh krajev, prične se dolžnost v šolo hoditi še le s sedmim letom starosti.
Mal. Mengeš . . .	24	21	22	21	2	—	—	—	—	—	
Pristava	10	8	9	8	—	—	1	—	—	—	
Topole	9	11	9	9	—	2	—	—	—	—	
Loka	34	28	24	21	1	2	8	5	1	—	
Zgor. Jarše . . .	1	5	—	3	1	2	—	—	—	—	
Sred. „	12	15	9	12	—	2	3	1	—	—	
Spod. „	3	5	2	3	1	—	—	2	—	—	
Rodica	15	12	8	6	1	—	6	6	—	—	
Dobeno	4	6	3	2	—	2	1	2	—	—	
Skupaj	175	147	140	119	12	12	21	16	2	—	
	322		259		24		37		2		

Dobrotniki šole.

Visokorodni gospod baron Lichtenberg, graščak in deželni poslanec; gospod Mihael Starè, graščak; g. Franc Wolf, zasebnik; gospa Marija Starè, posestnica pivovarne; gospod Ivan Levec, posestnik, župan, predsednik cestnega odbora in ud krajnega šolskega sveta; gospodičina Frančiška Starè; gospod Peter Majdič, posestnik umetnih mlinov; gospod Leopold Mellitzer, posestnik slamniške tovarne; gospod J. Ladstätter, slamniške tovarne oskrbnik; gospod Anton Skok, posestnik in predsednik kraj. šol. sveta; gospa Emilija Heinricher, soproga dvornega svetovalca, gospe Muis in Degischer ter č. g. župnik Ivan Zorec. Ti, in še nekaj drugih prijateljev in dobrotnikov šolske mladine pripomoglo je z zlatnimi doneski, da se je zamogla na dan šolskega sklepa in slavnosti štiridesetletnice Njih Veličanstva presvetlega cesarja šolska mladina dostojno obdarovati in pogostiti. Vsem tem dobrotnikom izreka šolsko vodstvo v imenu šolske mladine najtoplejšo zahvalo.

Osobito izreka se iskrena zahvala tudi neutrudljivemu in pravemu prijatelju šolstva in šolske mladine, častitemu gospodu Antonu Koblar-ju, tukajšnjemu katehetu, ki je za prireditev slavnosti v največjej meri se odlikoval; kakor tudi gospodičini Emiliji Grkman, ki je nabrala doneske za trakova k šolskej zastavi.

Učiteljstvo.

Anton Koblar, katehet, učil je veronauk v vseh treh razredih in v ponavljalnjej šoli; v zimskem tečaju 8, v letnem 6 ur na teden; poleg tega pripravljaj je tudi šolske otroke za spoved in sv. obhajilo ter oskrboval še verouk na jednorazrednici v Trzinu po 2 uri v tednu.

Emilija Grkman, učiteljica, učila je v II. oddelku I. razreda in v I. oddelku II. razreda razun petja vse predmete; potem ročna dela in v dekliškej ponavljalnjej šoli vse predmete; v zimskem tečaju 29, v letnem 27 ur na teden.

Henrik Paternost, učitelj, učil je v I. oddelku I. razreda in v II. oddelku II. razreda vse predmete, v I. oddelku II. razreda petje in v II. oddelku III. razreda risanje; v deškeji ponavljalnej šoli razun številjenja in kmetijstva vse predmete; v zimskem tečaju 28 $\frac{1}{2}$ in v letnem 25 $\frac{1}{2}$ ur na teden.

Anton Javoršek, nadučitelj in vodja, učil je razun risanja v II. oddelku III. razreda, v obeh oddelkih imenovanega razreda vse predmete; v II. oddelku I. razreda petje, v deškeji ponavljalnej šoli računstvo in kmetijstvo; v obeh oddelkih III. razreda pa nemščino kot neobligaten predmet; v zimskem tečaju po 30 $\frac{1}{2}$, v letnem po 28 $\frac{1}{2}$ ur na teden.

Šolsko leto 1888/9. se prične s sv. mašo dné 17. septembra t. l.

V Mengši, dné 29. julija 1888.

Anton Javoršek,
nadučitelj in šolski voditelj.

Imenik učencev in učenk.

I. razred.

I. oddelek. — I. šolsko leto.

Prav dobro so se učili:

Testen Franc str. iz Loke.	Orél Ivana iz Ml. Mengša.
Mazi Edvard iz Kostanjevice.	Rihar Antonija iz Ljubljane.
Per Jakob iz Ml. Mengša.	Gregorec Ivana iz Pristave.
Krušič Jože iz Vl. Mengša.	Prne Marjeta iz Loke.

Dobro so se učili:

Dornik Jože iz Pristave.	Kurant Franciška iz Vl. Mengša.
Kosec Filip iz Vl. Mengša.	Friškovec Antonija iz Ml. Mengša.
Skok Anton z Rodice.	Fleišman Marjeta iz Ml. Mengša.
Vrhovnik Andrej iz Ml. Mengša.	Vrhovnik Franciška iz Ml. Mengša.
Pavlič Mihael iz Vl. Mengša.	Zabred Marija ml. iz Ml. Mengša.
Podboršek Mihael iz Loke.	Novak Marija iz Vl. Mengša.
Naglič Jakob iz Vl. Mengša.	Homec Marjeta iz Ml. Mengša.
Dimec Anton iz Ml. Mengša.	Kališnik Ivana iz Vl. Mengša.
Tomelj Mihael iz Pristave.	Cotman Franciška z Rodice.
Sršen Ivan iz Loke.	Pirec Marija iz Vl. Mengša.
Novak Luka iz Pristave.	Lavrič Franciška iz Vl. Mengša.
Kokalj Franc iz Sr. Jarš.	Štefančič Marija iz Trsta.
Starè Vendelin iz Trsta.	Kosec Marjeta z Dobéna.
Jančigaj Matevž iz Vl. Mengša.	Boltè Marija iz Loke.
Hribar Franc iz Ml. Mengša.	Pibrnik Neža iz Ml. Mengša.
Funtek Jarnej iz Vl. Mengša.	Cizrla Pavla iz Zagorja.

Nezadostno so se učili:

Mušič Jakob iz Loke.	Pirec France iz Vl. Mengša.
Žirovnik Alojzij iz Vl. Mengša.	Repanšek Mihael iz Loke.
Žirovnik Jože iz Vl. Mengša.	Zabred Peter iz Topol.
Testen Franc ml. iz Loke.	Škofec Jože iz Sr. Jarš.
Žnidar Ivan iz Vl. Mengša.	Novak Anton iz Pristave.
Vrhovnik Ivan iz Ml. Mengša.	
Šuštar Jože iz Vl. Mengša.	Šimenec Ivana iz Pristave.
Vez Ivan iz Sr. Jarš.	Jankovič Ivana iz Vl. Mengša.
Žebovec Jarnej iz Topol.	Zabred Marija str. iz Topol.
Truglas Jože iz Vl. Mengša.	Tomšič Ivana iz Vl. Mengša.
Kopitar Matija iz Vl. Mengša.	Valjavec Franciška iz Sr. Jarš.

II. oddelek. — II. šolsko leto.

Prav dobro so se učili :

Škofec Ivan iz VI. Mengša.	Skok Marija iz Pristave.
Truglas Anton iz VI. Mengša.	

Dobro so se učili :

Kršič Franc iz VI. Mengša.	Košak Gregor iz Sr. Jarš.
Arbi Ivan iz VI. Mengša.	Anžin Ivan z Dobena.
Hribar Mihael iz VI. Mengša.	Mušič Anton iz Loke.
Škofec Franc iz VI. Mengša.	Marolt Ivan iz Ml. Mengša.
Šarec Jakob iz Pristave.	
Mušič Franc iz Ml. Mengša.	
Bokalič Lovro iz VI. Mengša.	Svetlin Ivana iz Sr. Jarš.
Cotman Ivan iz Spod. Jarš.	Kreč Rozalija iz Topol.
Gregorec Ivan iz Loke.	Kobald Ivana iz Ml. Mengša.
Pogačar Alojzij iz Pristave.	Dečman Marija iz VI. Mengša.
Zalokar Franc iz Topol.	Bokalič Katarina iz Topol.
Oražem Franc iz VI. Mengša.	Cotman Marija z Rodice.
Brojan Mihael iz Loke.	Novak Marija iz Pristave.

Nezadostno so se učili :

Zalokar Mihael iz VI. Mengša.	Kopitar Valentin iz VI. Mengša.
Žebovec Anton iz Topol.	Vez Alojzij iz Sr. Jarš.
Zabred Jakob iz Sr. Jarš.	Žnidar Mihael iz VI. Mengša.
Terdina Štefan iz VI. Mengša.	
Peterlin Peter iz Topol.	Košak Marija iz Sr. Jarš.
Vrhovnik Peter iz Topol.	Skok Katarina iz Loke.
Šimenec Jakob z Rodice.	Avšar Ivana iz VI. Mengša.
Pirnat Franc iz Sr. Jarš.	Jeraš Marija iz Sr. Jarš.
Škofec Mihael z Rodice.	Mester Evgenija iz Sr. Jarš.

II. razred.

I. oddelek. — III. šolsko leto.

Prav dobro so se učili :

Hribar Ivan iz Vel. Mengša.	Koželj Mana iz VI. Mengša.
Grbec Ivan z Rodice.	Kršič Ana iz VI. Mengša.
Kralj Mihael iz Loke.	Jerko Marija z Dobena.
	Lap Ivana iz Topol.
Janežič Marijana iz Topol.	Dornik Frančiška iz VI. Mengša.
Sršen Meta iz Loke.	Podboršek Marija iz Loke.

Flejšman Marija iz Vl. Mengša.	Podbevšek Marija z Rodice.
Kreč Frančiška iz Topol.	Valjavec Neža iz Sr. Jarš.

Dobro so se učili:

Jenčič Franc iz Vl. Mengša.	Homec Ivana iz Ml. Mengša.
Osolè Franc iz Pristave.	Tomelj Marija iz Pristave.
Fodboršek Jože iz Loke.	Vrhovnik Frančiška iz Ml. Mengša.
Škofec Jarnej iz Vl. Mengša.	Zalokar Marija in Vl. Mengša.
Vrhovnik Ignacij iz Ml. Mengša.	Feletič Marija iz Loke.
Dimec Jožef iz Ml. Mengša.	Videmšek Marija iz Loke.
Urmož Jože iz Loke.	Žerovnik Frančiška iz Vl. Mengša.
Brojan Valentin iz Loke.	Kosec Ana iz Vl. Mengša.
Truglas Mana iz Vl. Mengša.	Košak Marija iz Sr. Jarš.
Omejec Barbara iz Vl. Mengša.	Vez Marija iz Vl. Mengša.
	Friškovec Marija iz Vl. Mengša.

Nezadostno so se učili:

Belčič Franc iz Vl. Mengša.	Skok Franc z Rodice.
Črne Franc iz Vl. Mengša.	
Košak Franc iz Sr. Jarš.	Kobald Ana iz Vl. Mengša.
Hauptman Alojzij iz Sr. Jarš.	Svetlin Katarina iz Loke.
Novak Franc iz Vl. Mengša.	Vrhovnik Ivana iz Topol.
Urmož Ivan iz Loke.	Jež Marija iz Topol.

II. oddelek. — IV. šolsko leto.

Prav dobro so se učili:

Vranič France iz Vl. Mengša.	Mazi Amalija iz Semiča.
	Repanšek Marija iz Loke.
Rihar Marija iz Ljubljane.	Skok Alojzija iz Ml. Mengša.
Pevce Jerica iz Vl. Mengša.	Kobilca Marijana iz Vl. Mengša.

Dobro so se učili:

Kos Ivan z Rodice.	Omejec France iz Vl. Mengša.
Dečman Andrej iz Vl. Mengša.	Testen Andrej iz Loke.
Kvas France iz Vl. Mengša.	Vrhovnik France iz Ml. Mengša.
Kurant Peter iz Vl. Mengša.	Stopar France iz Loke.
Cotman Ivan z Rodice.	Pirec France iz Vl. Mengša.
Friškovec France iz Vl. Mengša.	
Kobal Alojzij iz Pristave.	Pogačar Marija iz Pristave.
Zabred Jože iz Ml. Mengša.	Belčič Marija iz Vl. Mengša.
Pavlič Ignacij iz Loke.	Mušič Cecilija iz Ml. Mengša.
Naglič Ignacij iz Vl. Mengša.	Oražem Frančiška iz Vl. Mengša.

Povšè Alojzija iz Ljubljane.
 Zalokar Jerica iz Sr. Jarš.
 Zalokar Marija iz Topol.
 Vrhovnik Ivana iz Ml. Mengša.
 Zupan Frančiška iz Vl. Mengša.

Žirovnik Marjeta iz Vl. Mengša.
 Pavlič Marija iz Loke.
 Škofec Ivana iz Sr. Jarš.
 Lavrič Frančiška iz Vl. Mengša.
 Zabred Frančiška iz Topol.

Nezadostno so se učili:

Kobald Jože iz Rudolfovega.
 Zabred Ivan iz Topol.
 Kreč Lovro iz Topol.
 Šesek Peter iz Ml. Mengša.
 Zabred France z Rodice.
 Pavlin Mihael iz Loke.

Eder Ana iz Loke.
 Kralj Marija iz Radomlja.
 Naglič Marija iz Vl. Mengša.
 Jeras Jožefa iz Sr. Jarš.
 Petrlin Marija iz Topol.
 Tomšič Frančiška iz Vl. Mengša.
 Blejec Marijana iz Vl. Mengša.

III. razred.

I. oddelek. — V. šolsko leto.

Prav dobro so se učili:

Grbec Fran z Rodice.
 Degischer Bernard iz Ml. Mengša.
 Jenčič Milan iz Vl. Mengša.
 Jagodec Franja iz Loke.

Dornik Marija iz Pristave.
 Javoršek Olga iz Ml. Mengša.
 Kralj Marija iz Loke.
 Žerovnik Ivana iz Vl. Mengša.

Dobro so se učili:

Završnik Alojzij iz Ml. Mengša.
 Žerovnik Anton iz Vl. Mengša.
 Šuster Franc iz Vl. Mengša.
 Funtek Vincencij iz Vl. Mengša.
 Koželj Andrej iz Vl. Mengša.
 Arbi Franc iz Vl. Mengša.
 Kosec Franc iz Vl. Mengša.
 Jankovič Josip iz Loke.
 Lap Anton iz Topol.
 Naglič Filip iz Vl. Mengša.

Šoren Franc z Dobena.
 Šimenc Gregor iz Pristave.
 Podboršek Marijana iz Loke.
 Čotman Ivana iz Spod. Jarš.
 Šimenc Neža iz Pristave.
 Plevel Marija iz Sr. Jarš.
 Keber Marija iz Vl. Mengša.
 Testen Frančiška iz Loke.
 Pirnat Frančiška iz Sr. Jarš.

Nezadostno so se učili:

Kopitar Ivan iz Vl. Mengša.
 Repanšek Jakob iz Loke.

Sirnik Franc iz Loke.
 Podboršek Mihael iz Loke.

II. oddelek. — VI. šolsko leto.

Prav dobro so se učili:

Hribar Franc iz Vl. Mengša.	Šarec Frančiška z Rodice.
Tomelj Anton iz Pristave.	Kecelj Terezija z Dobena.
Podboršek Ivan iz Loke.	Zemljan Frančiška iz Sr. Jarš.
Vehovec Valentin iz Vl. Mengša.	Eder Marija iz Loke.
Kosec Ivan iz Vl. Mengša.	Škofec Rozalija iz Loke.
Jerko Franc z Dobena.	Pezdir Antonija iz Ml. Mengša.
Funtek Franc iz Vl. Mengša.	Keršič Ivana iz Vl. Mengša.

Dobro so se učili:

Per Ivan iz Ml. Mengša.	Testen Jera iz Loke.
Osredkar Alojzij iz Vl. Mengša.	Koncilija Ivana iz Topol.
Hribar Matej iz Vl. Mengša.	Črnilec Terezija iz Topol.
Kosec Josip iz Vl. Mengša.	Tomelj Marija iz Pristave.
Kopitar Franc iz Vl. Mengša.	Šesek Frančiška iz Ml. Mengša.
Javornik Franc z Rodice.	Žargej Marija iz Gor. Jarš.
Bokalič Franc iz Vl. Mengša.	

